

Història de vida. Itinerari personal i professional d'un camí recorregut amb entusiasme

M. Teresa Anguera*

Resum

En aquest article, l'autora desgrana la seva trajectòria personal, acadèmica i professional, tot dibuixant les diferents etapes i escenaris d'una vida influïda per la petjada d'una mare mestra, compromesa amb l'educació i la formació de la seva filla. A partir d'aquesta conjuntura familiar, Maria Teresa Anguera ha bastit una brillant carrera acadèmica, al voltant d'una vocació que va sorgir a partir de l'exemple familiar i del magisteri d'uns mestres que van orientar-la durant els estudis. Arribada a la universitat, es va decantar per la psicologia, llicenciatura que s'acabava d'implantar durant la dècada dels anys setanta. Finalment, va passar a formar part del claustre de la Universitat de Barcelona, on s'ha dedicat a la docència, recerca i gestió, àmbits en què ha desenvolupat una destacada activitat. Per bé que es fa difícil destacar-ne un aspecte per damunt d'un altre, es pot dir que ha estat una pionera pel que fa a la metodologia observacional que ha aplicat –gràcies també a un elevat nombre de deixebles– a l'estudi de la conducta humana en les seves diferents manifestacions.

Paraules clau

història de vida, psicologia, metodologia observacional, Universitat de Barcelona

Recepció de l'original: 25 d'abril de 2014

Acceptació de l'article: 10 de juny de 2014

Pinzellades inicials

Quan en qualsevol moment del nostre camí parem per mirar enrere, ens trobem amb una complexa cruïlla de records, vivències, experiències, sentiments, posicionaments..., que aglutinen milers i milers d'hores que es poden compactar, alhora, de maneres molt diverses. Potser, els que hem anat perdent memòria a ritme intens pels anys, ens trobem que molts detalls s'han esborrat, molts episodis s'obliden, però queda un rerefons, i aquest permet fer una certa reconstrucció del propi itinerari, que es va activant a mesura que ens topem amb detalls, anècdotes, fulls de notes, fotografies o elements del currículum. Quan faig reflexió i autocrítica sobre la meua vida, apareixen tres grans eixos que sempre m'han acompanyat o guiat, i moltes vegades sense saber-ho, al menys conscientment.

El primer és la *comunicació amb els altres*, possiblement associat amb el meu tret extravertit. Des que era una nena, al meu poble, fins ara, sempre m'ha resultat fàcil, i també imprescindible, contactar amb altres persones, independentment que tinguem o no trets comuns, o que participem en els mateixos ideals. Agraïxo infinitament als milers i milers de persones amb qui he conversat al llarg de la vida el molt que m'han ensenyat,

---

(*) Catedràtica de la Facultat de Psicologia de la Universitat de Barcelona. Ha desenvolupat una activa trajectòria docent i investigadora, sense oblidar la gestió acadèmica, tal com recull aquest escrit autobiogràfic presentat a manera d'història de vida. Adreça electrònica: mtanguera@gmail.com

el molt que he après, i el que m'han aportat, per construir el meu propi bagatge, que com diu el poeta, és «camino que se hace al andar», i ho crec fermament.

Òbviament, i com en tota moneda, això té la seva cara, però també la seva creu. Tota comunicació és un encadenat entre emissor i receptor, que poden tenir o no sintonia en moltes qüestions, siguin o no sensibles, però a més hi ha unes característiques personals que fan més fàcil o més difícil aquest procés comunicatiu. Per sort, són pocs els casos d'interlocutors que m'han deixat mal sabor de boca, que són sempre destructius, i que només pretenen ferir, encara que hi són. Però queden anul·lats i aïllats davant de moltíssims més de caire positiu, o al menys neutre.

Els que considero neutres serien les moltes persones amb les quals hauré mantingut una trobada, un diàleg, una reunió, un seguit de missatges, però s'han quedat en un nivell epidèrmic i superficial, sense arribar a un plànol axiològic; tot i així, m'han ensenyat molt sobre la immensa heterogeneïtat de l'ésser humà, sobre la variabilitat interpersonal, i sobre els múltiples estils comunicatius.

Però l'accent el poso en les moltes persones que han format part de diferents cercles estables de caire divers al llarg de la meua vida: de la meua família (i molt especialment del meu marit, Pedro, i de la meua mare, Teresa); del meu petit poble de Darmós (Tarragona); dels anys d'estudiant de preuniversitari i dels anys comuns de Filosofia y Letras a la Universitat de Saragossa; dels anys d'estudiant de Psicologia a la Universitat de Barcelona; dels anys de professora a la Facultat de Psicologia en els primers cursos; dels anys d'estudiant de Dret i dels seminaris de recerca de Dret Administratiu als que vaig assistir mentre feia la tesina i cursava les assignatures de doctorat; de les moltes persones del Departament de Metodologia de les Ciències del Comportament i de la Facultat de Psicologia amb qui comparteixo la vida quotidiana professional; dels membres de l'ICE en molts períodes de la vida; dels professors de les facultats que formàvem la Divisió de Ciències de la Salut (Medicina, Farmàcia, Odontologia, Psicologia i l'Escola d'Infermeria), que recordo com una magnífica època que em va permetre aprendre molt i que vaig viure molt intensament; dels professors i tècnics de les facultats amb les que hem compartit campus o espai geogràfic (primer a l'Edifici Històric, després a la Escuela de Altos Estudios Mercantiles, després a l'Edifici Cúpules, i ara a Mundet); dels professors i tècnics amb els que he interactuat molt intensament durant els quatre anys de vicerectora; d'alguns polítics (molt pocs) amb qui he tractat en funció de la meua tasca de gestió; de col·legues amb càrrecs de gestió amb els que he mantingut converses profundes durant aquest període; dels professors que he conegut i tractat al llarg dels moltíssims viatges que de manera repetida he fet pràcticament a totes les universitats espanyoles i unes quantes de l'estranger... I seguiria amb un llarg etcètera, ja que la vida universitària està farcida de situacions acadèmiques molt diversificades, i que poden permetre que en qualsevol reunió o curs de formació connectis amb persones amb les quals s'obre un llaç comunicatiu que és font d'enriquiment. A tots, moltes gràcies.

Un apartat molt especial de comunicació és amb els meus alumnes, que sempre m'ha agradat individualitzar, i que a voltes he aconseguit plenament però no tant altres vegades, com quan en la dècada dels vuitanta tenia 500 alumnes per curs, però sempre intentava mirar-me atentament les fitxes per memoritzar els seus noms i associar-los

amb la foto. I amb els que sí he aconseguit una comunicació plena i duradora és amb els que han estat i són ara doctorands meus, als que després em referiré.

El segon eix que ha permès articular la meua vida ha estat la *disciplina*, possiblement plasmada amb el lema que em vaig construir des de que era estudiant de Batxillerat, i que denomino TVA (tenacitat, valentia i audàcia). Després em referiré a la meua època d'ensenyament secundari, estudiat en règim d'ensenyança lliure a l'Institut Gaudí de Reus. Quan vaig començar el batxillerat, als 10 anys, era ja molt conscient que en un únic dia al juny tindria els exàmens de totes les assignatures de cada curs, i que havia d'aconseguir la màxima qualificació possible. Per tant, no em quedava més remei que estudiar molt, de manera constant i ordenada, i tots els dies del curs. Gràcies a la meua mare, alhora la meua mestra i professora, i al fet que jo estava convençuda que si volia seguir endavant a la vida havia de ser amb molt d'esforç, vaig adquirir uns hàbits de vida disciplinada que sempre m'han acompanyat i ajudat: Matinar molt, no perdre el temps amb banalitats, estudiar moltes hores cada dia, prioritzar el que considerava essencial, saber refusar les moltes temptacions que apareixien per estudiar menys... I fer que la *tenacitat, valentia i audàcia* fossin una veritable realitat. Es va anar colpint en mi la *cultura de l'esforç*, en una època tardana de postguerra i en una zona molt deprimida, que ha estat cabdal en la meua vida.

I el tercer eix ha estat l'*optimisme*, que sempre m'ha acompanyat fidelment, i que m'ha ajudat moltíssim. Tota trajectòria vital està teixida a partir d'alegries i penes, de moments bons i dolents, d'esperances i desesperances. Però la mateixa realitat no és viscuda de la mateixa manera per cadascun dels mortals. He tingut la gran sort de ser optimista –que no vol pas dir inconscient–, i això m'ha implicat tenir un cert coratge positiu per afrontar situacions difícils i complexes, que n'he tingut moltes. L'optimisme no ha estat per a mi la solució, però m'ha ajudat molt en aquest camí.

Primera època, la petjada de la mare mestra

La meua mare, mestra de Darmós (Tarragona), el meu poble, durant quasi trenta anys, va ser el meu primer i principal referent de formació que sempre he tingut. Va ser educadora de tota una generació d'homes i dones (atès que l'escola va esdevenir aviat unitària mixta, en una aldea de cent persones), en aquell món rural de postguerra tan difícil, en què era realitat la dita «pasa más hambre que un maestro de escuela». La meua mare era d'un poble proper, però en el meu poble és on es va casar.

Vaig forjar-me en una vida dura, en què s'havia d'estalviar molt (res a veure amb les retallades actuals, que llavors hagués semblat tenir una fortuna si haguéssim viscut com ara!), on les restriccions eren en tots els àmbits (alimentació, vestit, il·luminació –ens quedàvem sense llum cada vegada que feia vent o queien quatre gotes–, serveis municipals, transport –s'havia d'anar caminant, en moto, en carro, o en bicicleta al poble del costat, a 5 km, per comprar molts queviures–, sanitari, sense cap telèfon al poble i després només amb un, passàvem molt fred als hiverns, quasi sempre hi havia una gran sequera, patíem goteres a casa quan plovia, etc.), i on l'esforç constant i la disciplina eren uns valors fonamentals que ens colpien dia a dia, però amb alegria i ganes d'avançar.

Vaig néixer a l'escola, just en el pis de sota d'on hi havia l'aula de classe, que era l'habitatge que es va designar per a la mestra i la seva família. Considero que la meva mare era una gran educadora, i no ho dic pas amb passió de filla, sinó en boca de molta gent que la va gaudir i patir. I ho dic així perquè estava absolutament entregada a la feina, era molt abnegada, patidora, sacrificada, lluitadora i perfeccionista, volia fonamentar el coneixement dels seus alumnes, cadascun i cadascuna dels quals era absolutament diferent per ella –i amb major motiu al tractar-se d'una escola unitària, en què en tenia de tots els cursos alhora–, i sempre era molt animosa i estimulante perquè aprenguessin més. Però la meva mare era superdisciplinada –tota exageració és poca– i molt rígida i exigent, potser en consonància amb l'època, però crec que bastant més que molts altres mestres del moment.

Vaig ser receptora directa –directíssima– de la seva cura absoluta per la meva educació i també de la seva constant exigència. El fet de ser filla única encara ho intensificava, i quan als quatre anys vaig entrar a l'escola m'havia repetit moltes vegades que havia de portar-me molt bé, ja que si la «filla de la mestra» no estava atenta a les explicacions, o parlava a la classe, no donaria bon exemple als meus companys. Cada dia havia de ser una superació del dia anterior, i calia treballar molt, moltíssim, per tirar endavant i progressar. Ningú no dóna res a la vida, i cadascú s'ho ha de guanyar amb esforç constant i esperit de superació. Aquesta idea va ser el meu *leitmotiv* durant anys, i la tenia i segueixo tenint totalment interioritzada.

Vaig conviure sempre amb l'escola, i la meva vida era inseparable d'aquesta realitat. A casa, la conversa habitual era sobre aprenentatge, sobre qüestions escolars, sobre dificultats i fites aconseguides per tal o qual alumne o alumna, i es rebien regularment setmanaris i revistes d'educació (recordo perfectament *Servicio, Escuela Española, Consigna*, i després *Vida Escolar*). Quan jo ja era adolescent, els devorava, i cada vegada m'agradava més el món de l'ensenyança.

Recordo que la meva mare escrivia un diari de la seva tasca com a mestra, i tenia pautaada tota la programació per cada alumne i alumna. Cada any hi havia una visita de l'inspector, i recordo com li elogiaven aquesta tasca. La meva mare era molt ordenada i curosa, tenia còpia numerada de tots els oficis que havia d'enviar a l'Ajuntament, o a la Delegació Provincial de Tarragona, i encara els guardo. Amb ella vaig aprendre uns rudiments de gestió que sempre m'han estat molt útils.

Ella va ser no sols la meva mestra d'educació primària, sinó l'única professora que vaig tenir al llarg de tot el batxillerat que, com he esmentat, vaig fer en règim d'ensenyança lliure a l'Institut Gaudí de Reus. Els sis anys de batxillerat vaig tenir a la meva mare de professora a totes les assignatures, que estudiava a casa meva al llarg de tot el curs, i cada dia, a les sis del matí, la meva mare em donava la classe de matemàtiques, fins que a les nou entrava a l'escola, seguia donant-me classe quan sortia de l'escola al migdia, i continuava després de la seva sessió laboral de tarda, fins la nit. I mentre ella estava a l'escola jo havia d'estudiar i fer exercicis, sempre sota la mirada plena d'afecte i complicitat del meu avi matern, a qui tant vaig estimar, farmacèutic jubilat que havia estudiat la carrera a la Universitat de Barcelona i havia fet la seva vida professional primer a Cervera i després a Barcelona (regentant una farmàcia que no era seva, ja que mai va tenir els diners per muntar-ne una de pròpia).

La meua mare, quan va acabar magisteri, el 1934, es va matricular a la Universitat de Barcelona per fer la llicenciatura de Ciències Naturals (que després es va transformar en l'actual Biologia), però amb la Guerra Civil va haver-ho d'abandonar. Però els coneixements que va adquirir en matemàtiques, física i química li varen ser molt útils per ser, anys després, la meua professora en un batxillerat de l'opció de ciències, que és la que vaig escollir. A mi em resultava molt més fàcil estudiar matemàtiques que llatí, filosofia, o història, i aquesta aptitud decantada cap a les ciències va esdevenir més tard en el «drama» que per estudiar Psicologia, en aquella època, m'hauria de matricular a la Facultat de Filosofia i Lletres.

La meua tasca, en aquells anys, era únicament la d'estudiar i formar-me, en un petit poble on no hi havia més que natura, i on tenia la sagrada responsabilitat de superar cada curs amb les millors qualificacions que fos possible. Al llarg de la meua vida, he agraït moltíssim haver tingut aquest bressol, amb el gran suport que em suposava, però també amb la responsabilitat a què m'obligava, la qual cosa va ser un gran taller d'aprenentatge.

Segona època, formació preuniversitària

Encara que la idea inicial era la de continuar cursant el preuniversitari amb el mateix règim d'ensenyança lliure, això no va ser possible. Una fatal tuberculosi detectada a la meua mare quan jo cursava cinquè de batxillerat (el mateix dia de l'assassinat de John F. Kennedy, el 22 de novembre de 1963), una vegada que ja havia mort el meu avi, i just quan es començava a tractar farmacològicament aquesta terrible malaltia, va ser un cop molt dur. Vàrem patir molt, encara que la recuperació avançava de manera aparentment satisfactòria. Però una inadequada mesura en la dosi –excessiva– del tractament va ocasionar-li lentament un problema neurològic que al cap de dos anys l'havia pràcticament inutilitzat per seguir donant-me les classes del preuniversitari.

En aquells moments d'angoixa, just començats els primers dies del curs, i sota la pressió que patia la meua mare, que si no prenia una decisió dràstica sobre la meua formació podria comportar-me perjudicis acadèmics, va portar el trasllat de matrícula des de Reus al Instituto de Bachillerato Miguel Servet, de Saragossa, ara ja en règim d'ensenyança oficial, i donat que així jo podia estar allotjada en una residència de fills de mestres (només n'hi havia a Saragossa i a Madrid), qüestió que a ella la tranquil·litzava.

Aquest canvi, quasi de sobte, a la meua vida, va significar un «vuelco» en tota regla. Passar de viure de manera molt rural, en un petit llogaret, a una ciutat com Saragossa, als 17 anys, era colpidor. I el meu gran problema era passar d'una ensenyança individualitzada, que és la que sempre havia tingut, a estar en una aula amb 30 alumnes a l'Institut, on calia agafar apunts i jo no en sabia; és clar, mai havia hagut d'agafar apunts. Em sentia absolutament inútil, sense habilitats, com la única persona de la classe que s'havia d'adaptar a un sistema totalment nou per a mi, i que a més m'incorporava dues setmanes després de començar el curs. Era un gran repte, una preocupació constant, i que vaig superar, en bona mesura, gràcies al meu lema TVA, que abans he esmentat.

A vegades parlem d'èpoques de transició a la vida. Anar a viure a Saragossa ho va ser clarament per a mi, i m'ha marcat molt positivament, si faig un balanç de la meua

vida. Allí vaig esdevenir una persona adulta, vaig haver d'esforçar-me moltíssim. Els inicis no varen ser gens fàcils: primer vaig patir molt, però progressivament m'hi vaig anar sentint cada vegada millor, i moltes vegades he dit que aquells tres anys que vaig viure a Saragossa han estat els més feliços de la meua vida.

Aquesta ciutat sempre ha estat la meua segona casa, conservo amics de llavors, quasi cinquanta anys després, i especialment perquè allí vaig aprendre a no ser localista, a tenir un esperit universal, i a sentir-me «ciudadana del mundo». Sempre recordaré la meua residència de fills de mestre just davant de La Romareda, la peculiaritat formadora que implica viure en una residència de 700 persones –que procedien de totes les províncies espanyoles–, la meua anada diària a l'Institut, l'aprenentatge de saber gestionar el temps, i la preparació que vaig rebre per la vida universitària, que vaig començar allí mateix, a la Universitat de Saragossa.

Vaig cursar primer i segon curs de Filosofía y Letras, molt conscient que suposava per mi un gran sacrifici (he comentat abans que m'agradava més i tenia més aptitud per la branca científica), però que havia de patir per després estudiar Psicologia. Per no haver d'estudiar grec (amb el desavantatge que suposaria respecte als que venien de l'opció de lletres, que eren la majoria), em vaig matricular d'àrab els dos cursos, que em va encantar, i era una assignatura que m'apassionava. Vaig fer totes les ampliacions possibles, així com treballs voluntaris per a l'estiu que demanava em marqués el professor, D. Fernando de la Granja (com la traducció de *jarchas* mosàrabs, o de part de l'Alcorà), i fins i tot vaig arribar a plantejar-me el fer després l'especialitat de semítiques. Però era molt forta la meua vocació per estudiar Psicologia, i sempre he sentit que vaig deixar desencisat el professor de la Granja quan finalment li vaig dir que no seguiria per la branca de semítiques, tal com ell mateix m'havia proposat. Val a dir que els anys següents, ja a Barcelona, vaig estar guanyant les primeres pessetes donant classes particulars d'àrab.

A més, he d'afegir que el meu avi sempre m'havia demanat que estudiés magisteri, abans de res, encara que després estudiés altres carreres. I vaig voler donar-li aquesta satisfacció, encara que ja no hi era, matriculant-me també de magisteri a Saragossa, tot i que amb la decisió presa de preparar-m'ho pel meu compte durant els estius i examinant-me al setembre.

Fent una valoració d'aquesta segona època de la meua vida, que abasten els tres anys viscuts a Saragossa (Preuniversitari primer, i després primer i segon curs de Filosofía y Letras), em sentia «en mi salsa», tant a la facultat com en el Colegio Mayor Santa Isabel (la meua segona residència a aquesta ciutat). Estudiava molt, moltíssim, i a la vegada m'ho passava molt bé. Tenia un excel·lent rendiment acadèmic i vaig fer molts amics. Va ser la millor preparació pel que ha estat tota la meua vida posterior.

Tercera època, els estudis de Psicologia

Vaig plorar per marxar de Saragossa, i ho vaig percebre com un dur trencament. Era car el preu que havia de pagar per fer l'especialitat de Psicologia, però el lema TVA em va ajudar de nou. I he de reconèixer que em va costar molt adaptar-me a Barcelona, possiblement per la gran enyorança que sentia de Saragossa.

Aquesta època és la de la meva formació acadèmica en psicologia. Per fi, podia estudiar allò que tan anhelava, i endinsar-me en l'anàlisi del comportament humà. Val a dir, però, que aquella etapa era summament precària en tot. Dels professors, cap era llicenciat en Psicologia (abans no existia), sinó en Filosofia, Medicina o Pedagogia, i només tres d'ells eren doctors (Dr. Siguán, Dr. Ballús i Dr. Aragó). La disciplina s'estava construint, la informació bibliogràfica que trobàvem en la biblioteca encara era molt reduïda, i per tant quedava molt per fer. Però la il·lusió individual i col·lectiva era immensa. I això mou muntanyes.

Just al setembre de 1970, després d'haver cursat tercer de Psicologia, vaig acabar magisteri, i en vaig fer la revàlida. Amb això complia la promesa feta anys enrere al meu avi, encara que mai ho he exercit.

La meva promoció de Psicologia, tot i sent oficialment la segona del Pla Maluquer, de fet era la primera pròpiament de Psicologia (ja que la primera promoció «oficial» s'havia nodrit de llicenciats/des en Filosofia i Lletres que escollien fer Psicologia en un pla adaptat de dos anys). En el meu curs, ens vàrem compaginar molt bé entre nosaltres (encara ara celebrem una trobada cada cinc anys), i vàrem acabar la Llicenciatura en un moment d'expansió dels estudis de Psicologia, com ho indica el fet que 17 vàrem incorporar-nos després com a professors a la Facultat (entre la UB i la UAB, que va començar uns anys després a tenir-ne també l'especialitat).

Al juny de 1972, acabava cinquè curs de carrera i alhora defensava la tesina, codirigida pel Dr. Joaquim Torrens-Ibern i el Dr. Miquel Bertran-Quera. Al setembre del mateix any, entrava al llavors Departament de Psicologia de la Universitat de Barcelona com a professora ajudant, després d'haver-me presentat a la plaça convocada, i haver estat escollida. Em vaig incorporar a l'assignatura de Psicologia experimental, treballant amb el professor Jaume Arnau, on impartia les pràctiques d'aquesta assignatura, i alhora vaig començar a plantejar-me què faria com a tesi doctoral.

La veritat és que em va costar molt decidir-me pel tema de tesi, i vaig trigar uns quants mesos. Per fi, el 1973, vaig decidir el tema (*Desarrollo de un modelo de comportamiento humano, aplicable al estudio de la movilidad social*) i el director, Dr. Miquel Siguán, que em va demanar des del primer moment que fos autodidacta, ja que no hi havia ningú a la Facultat que em pogués ajudar o conduir en la recerca sobre aquest tema.

Com he dit abans, eren moments de moltes mancances, i he de confessar amb sinceritat que em vaig sentir amplament identificada amb la figura del «llanero solitario» mentre feia la tesi, molt pendent del material que podia aconseguir fotocopiats de Frankfurt o de Londres, i percebent que estava obrint un solc amb el que escrivia que tant podia ser encertat com desencertat. Tot em resultava molt incert en aquells moments, i de nou em refugiava en el meu lema TVA.

El novembre de 1976 vaig defensar la tesi. Tot va anar molt bé, la meva vida personal era diferent (en vaig casar el 1975), estava impartint teoria i pràctica de Psicologia experimental, però estava acabant –sense saber-ho en aquells moments– un cicle de la meva vida acadèmica.

Quarta època, professora d'universitat

Just al començar el curs 1976-1977, va iniciar-se una vaga persistent d'alumnes de Psicologia, que es queixaven de tenir l'assignatura de Lògica a tercer de carrera (que ja corresponia a l'especialitat de Psicologia), que corresponia a l'especialitat de Filosofia. Creien –i tenien raó– que aquell espai havia de ser per una assignatura de psicologia, però no estava contemplat al pla d'estudis.

Davant l'agreujament de la situació, i ja al mes de novembre, es va decidir en Junta de Facultat que, momentàniament, es podria resoldre implantant de forma excepcional l'assignatura de Metodologia aplicada a les ciències humanes, com a solució salomònica per dos o tres anys, i es demanava com a prioritat que s'ensenyés metodologia observacional. Es considerava que s'hi havia d'encarregar algun dels professors de Psicologia experimental, i el professor Arnau ens ho va proposar als que llavors l'acompanyàvem en l'assignatura, Josep M. Gallart, Miquel Serra, Josep M. Tous, i jo mateixa.

Jo ho desitjava i cap dels altres tres hi tenien el menor interès. Per tant, no hi va haver cap problema per decidir-ho, i això va ser l'endemà –24 hores justes– del dia que vaig defensar la tesi. Es podia considerar com una decisió «kamikaze», atès que aquell curs els alumnes estaven molt cremats per la llarga vaga, i que a sobre aquesta solució es preveia només com un «pedaç» per un curt termini. Però jo ho interpretava com un gran repte al que havia decidit enfrontar-m'hi, i sabia que necessitaria de nou aplicar a fons el meu lema TVA.

Era un altre «vuelco» en la meva vida, ja que era el «pistoletazo de salida» de tota una trajectòria que encara ara continua. Per una banda, m'independitzava de la metodologia experimental, havia d'enfrontar-me –la qual cosa suposava des de molts fronts diferents– a quelcom que estava encara per construir, i tenia moltíssima feina per fer, a banda d'haver de demostrar progressivament a la comunitat científica –començant per la de casa, és a dir, Departament i Facultat– que es tractava d'una branca sòlida de coneixement, amb moltíssima capacitat de transferència a la societat, i amb gran quantitat d'aplicacions.

Varen ser uns anys molt durs, de molta incomprensió a l'entorn, remant a contracorrent. Mentre jo visqui sempre agrairé al professor Ángel Blanco el molt que em va ajudar, sempre allà, donant-me suport en uns anys en què érem minoria en tot, i quan pràcticament ningú creia en la metodologia observacional. Des de 1980, ell i jo hem estat els únics membres fixos dels progressius projectes de recerca competitiu, i als que després em referiré.

La vida universitària es llarga i polièdrica, i el que es plantejava en la Facultat com una solució de compromís per un curt període de temps va donar lloc que s'anés consolidant una disciplina docent (el 1989, es va aprovar el canvi en el pla d'estudis d'aquesta assignatura, Metodologia aplicada a les ciències humanes, per la troncal de Metodologia observacional) i un àmbit de recerca que ha anat esdevenint com a inqüestionable.

La que denomino com a quarta època és molt dilatada en el temps (des de 1976 fins 2008), i alhora molt diversa, però per no allargar-me massa prefereixo no desglossar-ho en més períodes. Voldria diferenciar, però, un primer subperíode fins 1985, dedicar unes

paraules al que ha estat i és el meu objecte d'estudi i recerca, referir-me a tasques diverses de gestió de les que m'he ocupat, l'estudi de la Llicenciatura de Dret, i esmentar els dos últims anys (2006-2008) d'aquest període.

Primer subperíode, fins a 1985

Sempre vaig tenir molt clar que volia ser funcionària. A finals dels setanta, hi havia un moviment majoritari de refús cap al funcionariat i sonava més la veu dels que defensaven la via contractual a la universitat. Si optàvem per fer oposicions, érem mal vistos, però al llarg de la vida he hagut de remar contracorrent moltes vegades, i em vaig presentar el 1979, a Madrid, a unes oposicions de *profesor adjunto de Psicología*, on hi havia dues places. L'haviem signat 24 candidats i ens hi vàrem presentar 12. Vaig guanyar l'oposició sense plaça, qüestió que després es va resoldre, i era profesora adjunta a l'àmbit espanyol, però aquí, a la Universitat de Barcelona, mai se'm va reconèixer, ni en vaig cobrar mai cap complement.

Recordo aquells anys com extremadament convulsos, amerats d'una forta competitivitat, amb lobbys en què mai hi vaig voler participar, encara que m'hi varen convidar. Tenia molt clar que, per sobre de tot, estava la meva independència, encara que ho hagués de pagar car, és a dir, que m'hagués d'esperar per tenir la càtedra.

El 1981 vaig aprovar els sis exercicis d'una agregació de la Universidad de Salamanca i vàrem aprovar dos: la plaça es va assignar a l'altre concursant. El 1983 vaig aprovar també els sis exercicis d'una càtedra de la Universidad de Santiago de Compostela, però vàrem aprovar dos també, i igualment la plaça es va assignar a l'altre concursant. No vull ara entrar en detalls de com es va fer, encara que els tinc gravats amb dolor i pena en el meu cor i en la meva ànima. El constant suport del meu marit i la meva mare varen ser cabdals durant una època ben difícil.

I el 1985 vaig guanyar la càtedra de Metodologia de les ciències del comportament (perfil de Metodologia observacional) de la Universitat de Barcelona. Per fi, em podria dedicar intensament a l'àmbit que s'havia convertit en la raó de ser de la meva vida acadèmica.

Objecte d'estudi i recerca

Què significa dedicar-se a la metodologia de les ciències del comportament? I, en el seu si, què comporta dedicar-se a la metodologia observacional? Com abans he dit, vaig haver de fer la primera i ràpida organització de l'assignatura al novembre de 1976. En aquells moments, el buit disciplinari era pràcticament total, i només a França i als Estats Units hi havia algun treball inicial sobre aquesta metodologia, però sense donar-li aquest rang, sinó entesa només com a «observació de la conducta».

Calia donar-li un rang científic, estructurar-la, omplir-la de contingut, desenvolupar àmbits fronterers (com ha estat progressivament el de la Informàtica, o el de l'Estadística) que permetessin fer-la créixer, que tingués identitat pròpia, aconseguir que entre els estudis empírics la metodologia observacional tingués el mateix rang que la metodologia experimental, facilitar que tingués aplicació en molts àmbits psicològics i

també d'altres branques de la ciència (Pedagogia, Sociologia, Medicina...), i un llarg etcètera.

Recordo amb nostàlgia els anys en què teníem molts grups de l'assignatura troncal de Metodologia observacional, que era anual (15 crèdits), i s'impartia a segon curs de la Llicenciatura en Psicologia. Ja havia anat creixent el nombre de professors, i érem Angel Blanco, Carles Riba, Vicenç Quera, Júlia Behar, Victòria Carreras, José Luis Losada, i jo mateixa. Recordo encara ara quan entre tots vàrem publicar els dos volums d'una obra sobre aquesta metodologia, i quan entre tots vàrem preparar i discutir, com un dels capítols, el primer glossari que mai hi ha hagut sobre la matèria¹. Considero que aquell període va ser cabdal per al desenvolupament de la metodologia observacional, i anaven sent conscients a les altres universitats d'Espanya.

Des del vessant de la recerca, el creixement va ser sostingut i constant. El 1980 aconseguíem el primer projecte competitiu del Ministerio, encara que signat llavors només per tres professors (Jaume Arnau, Angel Blanco i jo mateixa), abans de la incorporació de José Luis Losada en el «nucli dur», i era el feliç començament d'un seguit de molts altres, tant dels competitius del Ministerio (CAYCIT, CYCIT, DGES, I+D+i), com de comunitats autònomes (Gobierno Vasco, Junta de Andalucía, i Generalitat de Catalunya), i també d'altres països, com la CONACYT de Mèxic, o les Accions Integrades d'Àustria i d'Alemanya, o de la Universidad de Jujuy (Argentina).

Pel que fa a la tasca investigadora, el fet d'haver coordinat consecutivament nou projectes competitius del Ministeri (des de 1980, com abans he dit, fins la concessió de l'últim, al gener de 2013), i un Grup de Recerca Consolidat de la Generalitat, ha permès que en el grup siguem en la actualitat 29 professors-investigadors procedents de 17 universitats i de 5 països. En el Grup de Recerca Consolidat (Grup de Recerca i Innovació en Dissenys (GRID). Tecnologia i aplicació multimèdia i digital als dissenys observacionals) ens dediquem essencialment a la progressió en els avenços de la metodologia observacional, i en els projectes I+D+i a aplicar els avenços metodològics a l'àmbit de l'esport (hem treballat amb les modalitats esportives de futbol professional, futbol de nens, futbol sala, bàsquet professional, bàsquet de nens, handbol, hoquei, natació, atletisme, tennis individual i de dobles, judo, lluita, activitat física, i també dansa), on s'ha desenvolupat molt la metodologia observacional; i hem aconseguit la construcció a mida i la integració de diversos programes informàtics que estan sent molt útils per a un nombre creixent d'usuaris de molts països. Estem avançant de forma continuada i apropant-nos a l'automatització del procés, que és una de les nostres fites.

Aquesta tasca de coordinació és a voltes complexa, però molt satisfactòria, sobre tot cada vegada que aconseguim un petit èxit. Cada publicació –i això passa moltes vegades cada any– es fa públic tot el grup, i afavoreixo que pugui haver-hi la màxima cohesió interna, mitjançant trobades de formació, en congressos, generant números monogràfics en revistes específiques, i cada vegada que sol·licitem un nou projecte, discutint entre tots cada informe de seguiment. Ho considero encisador, i la constant progressió

---

(1) L'autora es refereix al llibre *Metodología observacional en la investigación psicológica*, que va aparèixer el 1991 (Barcelona, Promociones Publicaciones Universitarias). El 1993 en sortia la segona edició [Nota de la redacció].

del grup i dels seus membres en recerca és per mi una immensa satisfacció, la més gran en la meva vida acadèmica.

Crec ser molt equànime si dic que els doctorands han estat l'agent que més m'ha fet aprendre en la vida, tractant de resoldre les arestes i punts complexos que presentaven les seves investigacions. Degut a l'àmbit de la meva especialització acadèmica (metodologia observacional, en el si de la metodologia de les ciències del comportament), moltes vegades he codirigit tesis amb els respectius especialistes de contingut, amb la meva funció d'assessorament i acompanyament metodològic dels doctorands. Això comporta, per una banda, un cert alleugeriment, ja que es distribueix la responsabilitat de la direcció de la tesi, però, d'altra banda, implica una intensificació de l'esforç perquè obliga a endinsar-se en àmbits substantius molt diversificats, per tal que la metodologia estigui ben adequada i contextualitzada, i a més compaginar la responsabilitat de codirecció amb especialistes de molts indrets diferents del coneixement (Medicina, Educació, Esport, Psicologia), cadascun amb el seu estil i tarannà. He dirigit/codirigit 49 tesis i en tinc 13 en curs. A cadascuna la considero una filla acadèmica. Percebo que són un important actiu de la meva vida, i els he dedicat moltíssimes hores, incomptables, que han estat les millors emprades en la meva vida de recerca: la formació en recerca és una magnífica tasca que tenim encomanada, i no s'hi pot regatejar cap esforç.

En aquests moments, estic molt il·lusionada amb la llicència post-càrrec que, s.D.v., em permetrà fer una estada de recerca a Estats Units durant el curs 2015-2016. Penso dedicar-me, en la mesura del possible, a col·laborar amb col·legues de diferents universitats nord-americanes, aprenent d'ells en el molt que ens puguin aportar, però també transferint-los els avenços metodològics que aquí hem generat al llarg de molts anys.

Tasques diverses de gestió

De les tres grans tasques que tenim encomanades els professors universitaris, docència, recerca i gestió, no m'he escapolit de cap d'elles, tot i sent molt conscient que la docència em resultava molt fàcil, i que la recerca era la nineta dels meus ulls.

La gestió la vaig començar com a secretaria de la Facultat de Psicologia, però quan encara no era Facultat, sinó Secció de la Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació, i va ser precisament en el nostre període de govern, encapçalat pel Dr. Jaume Arnau com a degà, quan en el Consejo de Ministros, a Madrid, es va aprovar que passàvem a ser Facultat. Va suposar una alegria immensa, i era el començament d'una gran intensificació d'esforços de tot tipus pel creixement qualitatiu i quantitatiu de la Facultat. Si comparem la situació de llavors i ara podem assegurar que aquest objectiu s'ha complert a bastament, encara que ha de seguir millorant sense aturar-se.

La següent tasca de gestió va ser com a cap d'Estudis de l'ensenyament de Psicologia. S'acabava d'aprovar l'Estatut de la Universitat de Barcelona en el Claustre, i vaig ser la primera persona que em va correspondre ocupar aquesta funció. En aquells moments, que recordo molt bé, encara no estaven definides les competències i tasques de cadascú, i a la Divisió de Ciències de la Salut vàrem treballar moltíssim en l'elaboració del Reglament, així com en la Comissió de Doctorat, en la configuració dels diferents departaments de la Divisió IV. Recordo aquells anys com a molt intensos i molt plens, i vaig aprendre de valent sobre gestió universitària.

La tercera tasca de gestió va ser com a directora de Departament, i possiblement ha estat l'època més estressant de la meua vida, i especialment en la primera part d'aquell període.

En quart lloc, la següent tasca de gestió va ser la de cap de Recerca de l'Institut de Ciències de l'Educació. M'ho va demanar el bon amic i malaurat Jesús Garanto, llavors director de l'ICE, i vaig dedicar-me a totes les tasques que aquesta funció comportava.

I finalment el 2008, en un moment en què ja no comptava amb cap altra tasca de gestió, mentre pensava en la prejubilació (més endavant faig referència al dur que varen ser aquells moments) per al març de 2009, quan complís els 60 anys, va començar un nou cicle en la meua vida, amb el càrrec de vicerectora, i que comento en l'apartat de la cinquena època.

L'únic que sí vull afegir és que en els cinc càrrecs de gestió universitària dels que m'he ocupat, en cap d'ells he estat, ni he volgut estar-hi, més d'un únic període. Ha estat una constant en la meua vida, i pel que fa referència a mi he de dir amb molta sinceritat que sempre he cregut –i així ho he fet– que en acabar el període en el qual hi havia tingut una responsabilitat, aquell lloc s'havia d'oxigenar i ocupar per una altra persona.

He estat 20 anys de la meua vida acadèmica ocupant llocs de gestió, i en tots m'hi he bolcat. Uns han sigut més agraïts que d'altres, uns moments més fàcils o difícils que d'altres, uns entorns més amigables o no que d'altres... És la rica diversitat de la vida universitària. Però de tots, puc afirmar que han crescut arrels, i això ho agraeixo intensament als que m'han proposat o votat, ja que a partir de la tasca duta a terme he tingut moltes ocasions per incrementar la comunicació amb altres persones, com deia en el començament. I aquest intens flux comunicatiu m'ha enriquit molt.

Estudi de la Llicenciatura en Dret

Com a cap d'Estudis, primer, i després com a cap de Departament, tenia moltes ganes de formar-me jurídicament. Estava convençuda que qualsevol acte de la nostra vida té un transfons jurídic (la compra al supermercat, la tria de les escombraries, la sol·licitud d'un certificat, la proposta i signatura d'un conveni, l'ús d'un bitllet de tren o avió, la caducitat d'un aliment, l'excés de velocitat en la conducció, etc.), i m'apassionava poder-ho conèixer-ho a fons.

Però el meu drama era que tenia molt poc temps –ja que, a banda de la docència i de les tasques de gestió, mai he volgut deixar apaivagada la meua intensa vocació per la recerca i per seguir un ritme constant de publicacions–, amb la qual cosa vaig decidir que cada any em matricularia de la meitat de les assignatures d'un curs acadèmic a la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona. En conseqüència, vaig dedicar-hi una dècada –des de 1986 a 1996– i la decisió d'estudiar Dret ha estat de les més encertades i assenyades de la meua vida.

Vaig gaudir-ho moltíssim, vaig conèixer excel·lents professors, vaig aprendre a estudiar dret únicament per la comprensió dels conceptes –quan la memòria ja em flaquejava–, i em va suposar fer ús d'una certa astúcia perquè molts companys de la carrera imaginessin –ja que jo mai em vaig manifestar en aquest sentit– que era una «ama de

casa» que m'havia decidit per estudiar a la Universitat. Vàries vegades em preguntaven si era difícil aprovar els exàmens de majors de 25 anys...

Després vaig fer el DEA en el Programa de doctorat de Dret Administratiu, i vaig presentar la tesina, dirigida pel Dr. Joaquim Tornos. Fins i tot vaig presentar el projecte de tesi, però la meva tasca a la Facultat de Psicologia i les obligacions concretes amb el meu grup de recerca em varen impedir continuar. És una espina que tinc clavada.

Els dos últims anys (2006-2008) d'aquest període

El període 2006-2008 va ser dels més durs de la meua vida acadèmica, quan, amb la instauració del Grau de Psicologia, es va «finiquitar» l'assignatura de Metodologia observacional, amb un pretext més polític que acadèmic, per molt poc marge de vots en la proposta del Departament.

Al marge que jo li hagi dedicat la meua vida acadèmica –això només seria un pretext personal, i no és pas aquesta la meua valoració, que pretenc que sigui objectiva, i no pas subjectiva–, el que més em dol és que, essent cabdals aquests coneixements per a la formació del psicòleg, i amb una aplicació clara a pràcticament totes les branques de la Psicologia, se'ls sostreia aquesta formació als estudiants i se n'afegien d'altres com a obligatòries tot i sabent que la immensa majoria dels futurs graduats no les utilitzaran mai professionalment. Estic convençuda que es varen prendre decisions inadequades, i la perspectiva del temps ho dirà.

Cinquena època, del Vicerectorat i retorn a la docència i a la recerca

La cinquena i última època (des de 2008 fins ara) ve marcada per dos períodes molt diferenciats: els quatre anys de vicerectora i el retorn al Departament.

Com a vicerectora, em vaig trobar, des del començament, amb un canvi radical en la meua vida, i era un altre «vuelco». Els meus objectius de preocupació i de tasca diària deixaven de ser els que portava des de feia varies dècades, centrats en el meu subàmbit de coneixement, per ser els del conjunt de la Universitat, que és el mateix que dir els de cada centre, de cada departament, de cada consell d'estudis, de cada grup de recerca, de cada professor, amb el plus afegit dels que implicava la institució en el seu conjunt, la Universitat de Barcelona com a tal.

La tasca política i de gestió és un servei constant, i on el tret més característic és la renúncia a tot allò personal per bolcar-ho en el que suposarà un bé en l'àmbit institucional. M'hi vaig implicar molt, i lògicament això em va comportar no tenir ni un segon lliure, ni capacitat de concentració per res més que no fos la meua tasca com a vicerectora.

L'àmbit de política científica primer, i al cap d'un any el de política docent i científica, m'absorbien tota l'energia, i m'hi vaig dedicar de manera absoluta, jo diria que absolutíssima, amb el que comporta de relacions institucionals (Generalitat, altres universitats, xarxes europees o d'altres continents durant el període dels últims tres mesos en què el rector em va encarregar també les relacions internacionals), de tasques transversals amb diferents unitats de la UB, la conversa constant amb els tècnics de suport, els

responsables de centres amb els quals compartíem objectius, o els professors que demanaven una entrevista, etc.

El meu marit em va animar constantment durant aquest període de gran responsabilitat, i va estar en tot moment al meu costat. Vull tenir també un record per la meva secretaria Carme, durant el primer any, i després per la meva secretària Neus, a qui vaig escollir una vegada va quedar vacant la plaça, i que va estar fent una gran tasca en un lloc difícil que generava molta feina i en un moment molt complicat.

Percebo haver fet molts amics en aquests quatre anys, i molt especialment en l'equip de govern del primer període en el qual vaig participar. Em sentia i em sento molt propera al rector i a l'equip, i vaig estar totalment entregada a la meva tasca de vicerectora, però ja des del primer moment li havia demanat ser-hi només quatre anys.

Per tant, tal com sempre havia dit i demanat al rector, vaig retornar al Departament per voluntat pròpia al gener de 2013, després de la seva reelecció per un segon període, atès que en el full de ruta de la meva vida tenia molt clar que no podia dedicar més anys a la tasca de Vicerectora que un únic període de l'equip de govern.

A banda d'això, faig amb molt de gust les tasques que el rector m'ha encarregat (delegada de la UB per l'INEFC, seguir sent membre del Steering Committee –Doctorate– de la European University Association, i ser delegada del rector per a les relacions de la Universitat de Barcelona amb les universitats àrabs membres de la Arab-European Conference of Higher Education), o les que em pugui encarregar en el futur.

Sempre vaig tenir molt clar que cadascú tenim un perfil, i el meu és de ser i sentir-me professora, tant en el vessant docent com investigador, que havia viscut abans molt intensament i havia de retornar-hi. Tinc vuit quinquennis reconeguts de docència i sis de recerca. Mentre tingui forces, i fins que em jubili, seguiré treballant en tots dos vessants, que són la raó de ser de la meva vida acadèmica.

Epíleg

En síntesi, la vida, contemplada al llarg de més de sis dècades de recorregut, no m'ha sigut pas fàcil, i en moltes èpoques he hagut de lluitar contra realitats, esdeveniments i contratemps que a voltes han estat molt feixucs, i hi ha hagut persones –encara que poques i molt localitzades– que encara m'ho han volgut fer més difícil. Però he tingut la gran sort de sentir-me sempre plena de ganes de treballar, d'optimisme i d'entusiasme pel que he fet. Tinc una gran fe en el diàleg, que mou muntanyes, en el positiu de les relacions humanes, i en la convicció que podem treballar plegades persones que tinguem importants diferències en molts àmbits (política, religió, valors, etc.), i ho he comprovat repetidament.

Mai m'he sentit ni localista ni sobiranista, i m'ha agradat estar connectada intensament tant amb gent del meu país, Espanya, de cap a cap, com de l'estranger. I no em costaria res anar-me'n a viure fora, en el lloc que fos, i millor si està voltat de muntanyes que si és a la vora del mar. Això sí, no hi aniria sola, sinó amb el Pedro, el meu marit.

Com a constant vital, sempre he estat ubicada en posicions minoritàries, i m'hi he sentit més a gust que en les majoritàries. Possiblement, el remar contra corrent, en

molts àmbits de la vida, ha estat el meu tret més característic. Aquesta forma de ser m'ha donat disgustos, però moltes més alegries, i ho he fet per sentir-me en pau amb mi mateixa, que és el que sempre he perseguit, i estic contenta d'haver-ho aconseguit. Ara, als 65 anys, gaudeixo d'una serenitat mental i espiritual que em fa sentir feliç.

Per acabar aquest escrit, vull deixar testimoni que al llarg de la meua vida, i fora de l'entorn familiar, hi ha hagut tres persones ben diferents i localitzades a les quals admiro profundament, i que esmento cronològicament. En primer lloc, i com a gran record dels meus anys d'estudiant a la Universitat de Saragossa, el Dr. Antonio Serrano Montalvo, professor «como la copa de un pino», que va deixar-me una gran petjada, i sempre he volgut semblar-m'hi com a docent. Seguint la cronologia, el que va ser el millor president de Govern, Adolfo Suárez, de qui guardo amb molta cura un telegrama seu dels anys vuitanta, i que no pas per la seva mort recent estic recordant més, ja que sempre li he tingut un gran afecte, i ho saben els meus amics de sempre. I del meu període de vida més recent, el meu rector, Dídac Ramírez, que em va encarregar acompanyar-lo en el seu equip de govern, tasca no gens fàcil que vaig fer amb molt de gust i compromís, i que sempre m'ha donat mostres de tenir-me gran confiança; d'ell he après moltíssim, li tinc una immensa estima, i vull fer palès el meu profund agraïment.

Barcelona, 20 d'abril de 2014, dia de Pasqua

Historia de vida. Itinerario personal y profesional de un camino recorrido con entusiasmo

Resumen: En este artículo la autora desgrana su trayectoria personal, académica y profesional, dibujando las diferentes etapas y escenarios de una vida influida por la huella de una madre maestra, comprometida con la educación y formación de su hija. A partir de esta coyuntura familiar, Maria Teresa Anguera ha construido una brillante carrera académica, alrededor de una vocación que se construyó a partir del ejemplo familiar y del magisterio de unos maestros que la orientaron durante los estudios. Llegada a la Universidad se decantó por la psicología, licenciatura que se acababa de implantar durante la década de los años setenta. Finalmente, pasó a formar parte del claustro de la Universidad de Barcelona, donde se ha dedicado a la docencia, investigación y gestión, ámbitos en los que ha desarrollado una destacada actividad. Si bien se hace difícil destacar un aspecto por encima de otro, se puede decir que ha sido una pionera en cuanto a la metodología observacional que ha aplicado –gracias también a un elevado número de discípulos– en el estudio de la conducta humana en sus diferentes manifestaciones.

Palabras clave: historia de vida, psicología, metodología observacional, Universidad de Barcelona

Histoire de vie. Itinéraire personnel et professionnel d'un chemin parcouru avec enthousiasme

Résumé: Dans cet article, l'auteure égrène sa trajectoire personnelle, académique et professionnelle, tout en dessinant les différentes étapes et scènes d'une vie influencée par l'empreinte d'une mère enseignante, engagée dans l'éducation et la formation de sa fille. À partir de cette conjoncture familiale, Maria Teresa Anguera a bâti une brillante carrière académique, autour d'une vocation qui a surgi à partir de l'exemple familial et du travail d'enseignants qui l'ont orientée pendant ses études. Arrivée à l'Université, elle choisit la psychologie, cycle d'étude qui venait juste d'être implanté pendant la décennie des années 1970. Enfin, elle a fini par faire partie du personnel de l'Université de Barcelone, où elle s'est consacrée à l'enseignement, à la recherche et à la gestion, domaines dans lesquels elle a développé une remarquable activité. Bien qu'il soit difficile de prioriser un aspect par rapport à un autre, on peut dire qu'elle a été une pionnière en ce qui concerne la méthodologie observationnelle qu'elle a appliquée –grâce aussi à un nombre élevé de disciples– à l'étude de la conduite humaine dans ses différentes manifestations.

Mots clés: histoire de vie, psychologie, méthodologie observationnelle, Université de Barcelone

Life history. Personal and professional career on a path taken with enthusiasm

Abstract: In this paper, the author analyses her personal, academic and professional career, and outlines the stages and situations in a life that was influenced by her mother, who was a teacher committed to her education and training. Maria Teresa Anguera built a brilliant academic career on the basis of this family situation, with a vocation inspired by the example of her mother and the work of teachers who guided her during her studies. When she reached university, she chose psychology; a degree that had only just been introduced in the 1970s. She went on to join the staff at the University of Barcelona, where she has dedicated her time to teaching, research and management, areas in which her activity has been notable. Although it is difficult to select just one aspect of her work, we could say that she has been a pioneer in the observational method that she has applied –also thanks to a high number of followers– to the study of the different expressions of human behaviour.

Key words: life history, psychology, observational method, University of Barcelona